וְלֹא הֵם – הגוים קוֹנִים מִכֶּם - את גופו של הישראל, וְלֹא הֵם קוֹנִים
זֶה מִזֶּה – ואין גוי אחד קונה את חבירו הגוי. יָכוֹל – שמא נאמר
לֹא יִקְנוּ זֶה אֶת זֶה, ומיד תמהה הגמרא יָכוֹל' לֹא יִקְנוּ זֶה אֶת זֶה,
ומשמע שיש סברא לומר כן אבל באמת קונים, הָאָמְרַתְּ לֹא הֵם
קוֹנִים זֶה מִזֶּה. עונה הגמרא, הָכִי קָאָמַר, וְלֹא הֵם קוֹנִים זֶה מִזֶּה
לְגוּפוֹ – אין גוי קונה את גוף חבירו לענין שייחשב ממונו, אולם
יָכוֹל לֹא יִקְנוּ גוים זֶה אֶת זֶה אפילו לְמַעֲשֵׂה יָדָיו – שיהיה מעשה
ידיו לקונה אותו.

אומר ריש לקיש, אָמְרַתְּ קַל וָחוֹמֶר, עוֹבֵד כּוֹכָבִים את הִישְׂרָאֵל קוֹנֶה
הוא למעשה ידיו, אם כן עוֹבֵד כּוֹכָבִים את הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים לֹא כָּל
שֶׁכֵּן שקונהו למעשה ידיו. ולכן גם השבאי קונה את העבד הכנעני
למעשה ידיו.

שואלת הגמרא, וְאִימָא הֲנֵי מִילֵּי בְּכַסְפָּא – שמא נאמר שרק
כשהגוי קונה את חבירו בכסף הוא קונהו למעשה ידיו, אֲבָל בְּקִנְיָן
חֲזָקָה לֹא יקנה הגוי את חבירו, כיון שלא מצאנו שגוי קונה קרקע
בחזקה.

משיבה הגמרא, אָמַר רַב פָּפָּא מצאנו שגוי קונה קרקע בקנין חזקה,
שהרי עַמּוֹן וּמוֹאָב שאסרה תורה על ישראל להילחם בהם
ולכובשם, ואף על פי כן טֶהֳרוּ בְּסִיחוֹן – לאחר שסיחון כבש אותם
הותרו ישראל לכבוש ארצות אלו מידי סיחון. וכיון שמצאנו בגוי
קנין חזקה בקרקע, יכול הגוי לקנות אם עבד בחזקה.

שואלת הגמרא, אַשְׁכְּחָן – מצאנו בפרשת עמון ומואב שעוֹבֵד
כּוֹכָבִים כמו סיחון קונה קרקע בקנין חזקה, ולכן קונה גם עוֹבֵד
כּוֹכָבִים אחר בקנין חזקה, אבל עוֹבֵד כּוֹכָבִים יִשְׂרָאֵל מְנָלָן – מנין
שעבד כנעני הדומה לישראל, נקנה לגוי בחזקה.

משיבה הגמרא, מצאנו כשמלך ערד נלחם בישראל דִּכְתִיב (במדבר
כא א) 'וַיִּשְׁבְּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי', ומשמע שכאשר גוי שובה ישראל, הוא
נקרא 'שבי' שלו, ומוכח שגוי קונה עבד כנעני על ידי לקיחתו
בשבי שזה קנין חזקה.

אָמַר רַב שֵׁמֶן בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, עֶבֶד כנעני של ישראל
שנשבה על ידי גוים שֶׁפָּרַח מִבֵּית הָאֲסוּרִים, יָצָא לְחֵירוּת, ואין
השישראל חוזר להשתעבד בו, כיון שהתייאש ממנו. וְלֹא עוֹד אֶלָּא
שֶׁפּוֹטְרִין אֶת רַבּוֹ הישראל וְכוֹתֵב לוֹ גֵּט שִׁחְרוּר כדי להתירו בבת
ישראל.

מקשה הגמרא, תָּנַן במשנתינו, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, בֵּין כָּךְ
וּבֵין כָּךְ – בין אם פדו אותו לשם עבד ובין אם פדו אותו לשם בן
חורין, יִשְׁתַּעְבֵּד לרבו ראשון, מטעמו של חזקיה, שמא כח עבד
יפיל עצמו לגייסות כדי להפקיע עצמו מיד רבו. וְאָמַר רַבָּה בַּר בַּר
חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל מָקוֹם שֶׁשָּׁנָה רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּמִשְׁנָתֵנוּ
– בכל המשניות, וחלק על חכמים, הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ, חוץ מִשלשׁ: עֶרֶב
(ב"ב קעג:), וְצִיצִין (להלן עד.), וּרְאִיָּה אַחֲרוֹנָה (סנהדרין לא.), שבהם הלכה
כחכמים. ואם כן במשנתינו הלכה כרבן שמעון בן גמליאל
שלעולם משתעבד לרבו ראשון, ואיך פסק רבי יוחנן שעבד שברח
יצא לחירות.

וממשיכה הגמרא בְּשִׁלְמָא לְאַבָּיֵי לא קשה על רבי יוחנן, כיון
שהוא מוֹקֵי לָהּ לְהַאי – מעמיד את הדין של רבן שמעון בן גמליאל
לְפָנֵי יאוֹשׁ, ולכן תמיד חוזר העבד לרבו ראשון, וְהַאי – ורבי יוחנן
דיבר על עבד שברח מבית הסוהר לְאַחַר יאוֹשׁ, ולכן הוא יוצא
לחירות. אֶלָּא לְרָבָא, דְּאָמַר שדברי רבן שמעון בן גמליאל אמורים
לְאַחַר יאוֹשׁ, קַשְׁיָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן אַדְּרַבִּי יוֹחָנָן.

מתרצת הגמרא, אָמַר לְךָ רָבָא, טַעֲמָא מַאי – מה הטעם שלפי רבן
שמעון בן גמליאל תמיד חוזר העבד להשתעבד לרבו ראשון,
מִשּׁוּם דְּחִזְקָה, שלא יהא כל אחד ואחד מפיל עצמו לגייסות
ומפקיע עצמו מידי רבו, וכיון שכך, יש לתרץ שדין הַסּוֹרֵחַ שַׁאנִי,
משום שהַשְׁתָּא לְקִטְלָא מָסַר נַפְשֵׁיהּ – עכשיו מסכן את חייו
בברירתו, שאם יתפסוהו יהרגוהו, אַפּוֹלֵי אַפִּיל נַפְשֵׁיהּ לְגַיְיסוֹת –
שהוא יפיל עצמו לגייסות על דעת לברוח ולהסתכן, ובודאי אין
לחשוש שמא יפיל אדם עצמו על דעת לברוח.

הגמרא מביאה הנהגות אמוראים בעבדיהם שנשבו ונפדו: אַמְתֵּיהּ
דְּמַר שְׁמוּאֵל אִשְׁתַּבְאי – שפחתו של שמואל נשבתה על ידי גוים,
פָּרְקוּהָ לְשׁוּם אַמְהָתָא – ופדוה יהודים לשם עבדות, וְשַׁדְּרוּהָ לֵיהּ –
ושלחוה לשמואל. ומאחר שהפודים ידעו שנחלקו רבן שמעון בן
גמליאל וחכמים במשנה בדין זה, על כן שָׁלְחוּ לֵיהּ כדברים האלה,
אֲנָן כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל סְבִירָא לָן, שבכל אופן העבד חוזר לרבו
ראשון, ולכך שלחנוה לך, אַתְּ – אתה שמואל, אִי נַמִּי כְּרַבָּנָן סְבִירָא
לָךְ – גם אם דעתך כחכמים, תדע שאָנָן לְשׁוּם אַמְהָתָא פָּרְקִינָן לָהּ
נִיהֲלָהּ – אנו פדינו את השפחה לשם עבדות, ולפיכך גם לחכמים
אתה זכאי להחזיק בה.

וְאִינְהוּ – הפודים שפדוה לשם עבדות, סָבוּר לְפָנֵי יאוֹשׁ הָוֶה –
חשבו ששמואל עדיין לא התייאש מהשפחה, ולכן כיון שתיפדה
לשם עבדות תחזור, לדעת הכל. אולם טעות היתה להם וְלֹא הִיא
– לא כך היה, אלא לְאַחַר יאוֹשׁ הָוֶה, וּשְׁמוּאֵל, לֹא מִיבַּעְיָא
דְּאִשְׁתַּעְבּוּדֵי לֹא מִשְׁתַּעְבַּד בָּהּ – לא זו בלבד שלא חזר להשתעבד
בה, אֶלָּא נִיטְּא דְּחֵירוּתָא נַמִּי לֹא אַצְרְכָהּ – אפילו גט שחרור כדי
להינשא לישראל, פסק שמואל שהיא לא צריכה.

ופסק כן שְׁמוּאֵל לְטַעֲמֵיהּ – כשיטתו, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל, הַמַּפְקִיר עַבְדּוֹ
יָצָא לְחֵירוּת, וְאֵינוֹ צָרִיךְ נֵט שִׁחְרוּר כדי להתירו בישראל. שֶׁנֶּאֱמַר
לגבי קרבן פסח (שמות יב מד) 'וְכָל עֶבֶד אִישׁ מִקְנַת כָּסֶף וגו' אָז יֹאכַל
בּוֹ', כלומר, רק עבד שהוא קנין כספו של האיש, יאכל קרבן פסח
עם רבו. ויש לדייק מדוע כתוב 'עבד איש', וכי רק עֶבֶד של אִישׁ
אוכל קרבן פסח וְלֹא עֶבֶד של אִשָּׁה, הלא אשה חייבת בפסח כאיש.
אֶלָּא בא הפסוק ללמדנו שֶׁעֶבֶד איש, היינו שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לְרַבּוֹ עָלָיו
ולא הפקירו, הוא קְרוּי עֶבֶד, אבל עבד שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לְרַבּוֹ עָלָיו,
כגון שהפקירו, אֵין קָרוּי עֶבֶד, ומותר בבת ישראל גם בלי גט
שחרור. ולכן סבר שמואל שהיא בת חורין ואינה צריכה גט
שחרור.

מעשה נוסף: אַמְתֵּיהּ דְּרַבִּי אַבָּא בַּר זוּטְרָא אִשְׁתַּבְאי – שפחתו של
רבי אבא בר זוטרא נשבתה על ידי גוים, פָּרְקָהּ הַהוּא תַּרְמוֹדָאָה –
פדה אותה גוי אחר מעיר שמשה תרמוד, לְשׁוּם אִיתְּתָא – כדי
שתהיה אשתו. שָׁלְחוּ לֵיהּ לְדִידֵיהּ – שלחו החכמים לרבי אבא
עיצה כיצד ינהג. אִי יָאוּת עָבְדָה – אם אתה רוצה לנהוג כראוי,
שַׁדַּר לָהּ נִיטָּא דְּחֵירוּתָא – שלח לה גט שחרור.

שואלת הגמרא, הֵיכִי דָּמֵי, אִי דְּמָצוּ פָּרְקֵי לָהּ – אם רוצה השבאי
לתתה תמורת דמים, לָמָּה לִי נִיטָּא דְּחֵירוּתָא, הלא אפשר לפדותה
לשם עבדות ותחזור לרבי אבא. וְאִי דְּלֹא מָצוּ פָּרְקֵי לָהּ – ואם לא
יכלו לפדותה, כִּי שַׁדַּר לָהּ נִיטָּא דְּחֵירוּתָא מַאי הָוֵי – מה מועיל
לשלוח לה גט שחרור, הרי כבושה היא תחת השבאי. משיבה
הגמרא, לְעוֹלָם דְּמָצוּ פָּרְקֵי לָהּ – הגוי הסכים שיפדו אותה, אלא
שלפודים אותה לא היה מספיק מעות לשחררה, וְכֵיוָן דְּמִשַּׁדַּר לָהּ
– שישלח לה רבי אבא נִיטָּא דְּחֵירוּתָא, ישמעו מזה וידעו שהיא
ישראלית גמורה, ומשום כך חַבּוּרֵי מְחַבְּרֵי אַהֲדֵדֵי – יתאגדו יחד
בני העיר ויתנו כסף וּפָרְקֵי לָהּ – וידפו אותה. וְאִי בָּעֵית אֵימָא –
הסבר נוסף מדוע יועיל גט שחרור, לְעוֹלָם דְּלֹא מָצוּ פָּרְקֵי לָהּ –
מדובר שהגוי לא היה מוכן לתתה תמורת דמים, וְכֵיוָן דְּמִשַּׁדַּר לָהּ
– שישלח לה רבי אבא נִיטָּא דְּחֵירוּתָא, ידע הגוי שהיא היתה
שפחה של ישראל, וּמִיתְוַלְא בְּאַפֵּיהּ – תתבזה בעיניו, ולא ירצה
שתהיה אשתו, וּמְפָרֵיק לָהּ – יסכים שיפדוה. מקשה הגמרא,
בעיניו, וְהָאָמַר מַר – והרי אמרו (ע"ז כב:) שחֲבִיבָה לָהֶן השביה עם
בְּהֶמְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִנְּשׁוֹתֵיהֶן של ישראל, ואם בהמתם אינה
בזויה בעיניו, ששפחתם לא תהא בזויה בעיניו. מתרצת הגמרא,
הֲנֵי מִילֵּי בְּצִינְעָא, כשאין לדבר פרסום, אז אפילו בהמה טובה
בעיני הגוי, אֲבָל בְּפַרְהֶסְיָא, זִילָא בְּהוּ מִילְּתָא – השפחה מתבזה
בעיניו, ולכן יסכים שיפדוה. מספרת הגמרא, הַהִיא אַמְתָּא דַּהֲוַות
בְּפוּמְבְּדִיתָא – שפחה כנענית שהיתה בפומבדיתא, דַּהֲווּ קָא מְעַבְּדֵי
בָּהּ אֵינְשֵׁי אֵיסּוּרָא – היו אנשים עוברים על ידה איסורי זנות, אָמַר
אַבָּיֵי, אִי לָאו דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל שֶׁכָּל הַמְשַׁחְרֵר עַבְדּוֹ

המשך בעמוד פא

הכנעני, **עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה**, שנאמר בפרשת עבדים כנענים (ויקרא כה מו), 1
'לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ', **הָוֶה כְּיֵיפָנָא לֵיהּ לְמָרֵהּ** – הייתי כופה את 2
אדונה **וּכְתִיב לָהּ גִּיטָּא דְּחֵירוּתָא** – שיכתוב לה גט שחרור והיה 3
ישראל נושא אותה לאשה ושומר עליה שלא תזנה. 4
רַבִּינָא אָמַר, כִּי הָא – באופן זה שאחרים נכשלים בה, **מִדָּה רַב** 5
יְהוּדָה שְׁמוּתֵי לִשְׁחִרְרֵהּ, מִשּׁוּם מִילְּתָא דְּאִיסּוּרָא – למונעה מזנות. 6

מקשה הגמרא, **וְאַבָּיֵי** שלא רצה לכפות אדונה לשחררה, **מִשּׁוּם** 7
אִיסּוּרָא – וכי כדי למנוע איסור זנות **לֹא** עדיף שיעבור אדונה על 8
איסור עשה, **וְהָאָמַר רַבִּי חֲנִינָא בַּר רַב קָטִינָא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַעֲשֶׂה** 9
בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהָיְתָה חָצְיָהּ שִׁפְחָה וְחָצְיָהּ בַּת חוֹרִין, שהיתה של שני 10
שותפים ואחד מהם שחרר חלקו, 11

וְכָפוּ אֶת רֻבָּהּ ונתן לה גט שחרור וַעֲשָׂאָהּ בַּת חוֹרִין. וְאָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, הטעם שכפוהו לשחררה מפני שמנהג הֶפְקֵר של זנות נָהֲגוּ בָּהּ. ומדוע אביי לא כפה את אדון השפחה שישחררנה, כדי שלא יכשלו בה.

מתרצת הגמרא, הָכִי הַשְׁתָּא – וכי יש דמיון ביניהם, הָתָם – במעשה של רב יצחק, לא היה שייך להשיאה כדי שישמרנה בעלה, שהרי לֹא לְעֶבֶד חֲזָא – ראויה, שהרי חציה בת חורין, וְלֹא לְבֶן חוֹרִין חֲזָא שהרי חציה שפחה. אבל הָכָא השפחה בפומבידותא, אֶפְשָׁר דְּמִיחַד לָהּ לְעַבְדֵּיהּ וּמְנַסַּר לָהּ – האדון יכול לייחדה לעבדו, והוא ישמור עליה שלא תזנה.

גּוּפָא, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, כָּל הַמְשַׁחְרֵר את עַבְדּוֹ הכנעני עוֹבֵר בְּאִיסּוּר עֲשֵׂה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה מו) 'לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ'. מֵיתִיבִי – הקשו ממה ששנינו בברייתא, מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁנִּכְנַס בְּבֵית הַבְּנֶסֶת וְלֹא מָצָא עֲשָׂרָה למנין, וְשִׁחְרֵר את עַבְדּוֹ הכנעני וְהִשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה. ואם יש איסור לשחרר עבד, איך שחררו רבי אליעזר. מתרצת הגמרא, מִצְוָה שָׁאנֵי – שונה הדין במצוה דרבים להוציאם ידי חובתם באמירת קדושה בעשרה.

תָּנֵי רַבָּנָן, מה שנאמר בתורה 'לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ', אין זו חובה אלא רְשׁוּת להשתעבד בעבד כנעני. לפי שנאמר בעמי כנען (דברים כ טז) 'לֹא תְחַיֶּה כָּל נְשָׁמָה', הוצרך הכתוב להתיר להשתעבד בנולד לגוי גוי מאומה אחרת שבא על אשה משבעת העמים, ואין חובה להורגו, דִּברֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. אבל רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, חוֹבָה להשתעבד בעבד כנעני.

מקשה הגמרא, וְלֵילְמָא רַבִּי אֶלְעָזָר ששחרר עבדו להשלמת מנין סָבַר לָהּ כְּמַאן דְּאָמַר - כרבי ישמעאל, ש'לעולם בהם תעבודו' הוא רְשׁוּת, ולמה היו צריכים לתרץ שמצוה שאני. מתרצת הגמרא, לֹא סָלְקָא דַּעְתָּךְ כך, כיון דְּתַנְיָא בְּהֶדְיָא, שִׁרְבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר כרבי עקיבא שהוא חוֹבָה, ולכן הוצרכו לתרץ שמצוה שאני.

אָמַר רַבָּה, בְּהָנֵי תְּלָת מִילֵי – בסיבת שלשה דברים אלו נָחֲתֵי בַּעֲלֵי בָּתִּים מִנְכְּסֵיהוֹן – יורדים בעלי בתים מנכסיהם. דְּמַפְקֵי עַבְדֵּייהוּ לְחֵירוּתָא – משחררים עבדיהם הכנענים ועוברים על עשה. וְדַסְרֵי נִכְסֵייהוּ בְּשַׁבָּתָא – מסיירים בשדותיהם בשבת ובודקים בצרכיהם, וְרָקְבָן סְעוּדַתַּייהוּ בְּשַׁבָּתָא בְּעִידָּן בֵּי מִדְרָשָׁא – שהם קובעים את סעודת השבת בזמן שהחכם דורש, והיה עליהם להקדים את הסעודה או לאחרה, דְּאָמַר רַב חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁתֵּי מַשְׁפָּחוֹת הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם, אַחַת קָבְעָה סְעוּדָתָהּ בְּשַׁבָּתָא, בשעה שהחכם דורש. וְאַחַת קָבְעָה סְעוּדָתָהּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, כלומר שקבעו את עיקר סעודת שבת בלילה, כדי שביום יוכלו לעסוק בתורה. וגם הם טעו בזה, כיון שכבוד שבת הוא שסעודת היום תהיה העיקר. וּשְׁתֵּיהֶן נֶעְקְרוּ ולא נשאר מהם זכר.

אָמַר רַבָּה אָמַר רַב, הַמְקַדֵּישׁ עַבְדּוֹ – האומר על עבדו הכנעני, עבד זה יהא קדוש, יָצָא לְחֵירוּת. מַאי טַעְמָא נוֹפֵיהּ לֹא קָדֵישׁ – קדושת הגוף אינה חלה עליו, לפי שאין גופו ראוי להקרבה על המזבח, וגם אין גוף העבד ראוי לשום תיקון בבנין המקדש ואמנם, אם היה אומר דמי עבדי עלי להקדש, היה חייב לתת דמי העבד, אבל לְדִמֵּי לֹא קָאָמַר – הוא לא אמר דמי עבדי עלי, לכן אנו מפרשים את דברי המקדיש דְּלֵילֵיהּ עַם קָדוֹשׁ קָאָמַר – שהתכוין לקדושת ישראל, והיינו שיצא לחירות וימנה על עם ישראל שהוא עם קדוש.

וְרַב יוֹסֵף אָמַר בשם רַב, הַמַּפְקִיר את עַבְדּוֹ הכנעני יָצָא לְחֵירוּת. מבארת הגמרא מַאן דְּאָמַר מַקְדִּישׁ – רבה שאמר בשם רב שהמקדיש עבדו יצא לחירות אף שלא אמר בפירוש שכוונתו לשחררו, כָּל שֶׁכֵּן שהוא סובר שהַמַּפְקִיר עבדו, שאמר בפירוש שמפקירו, יצא לחירות. אבל מַאן דְּאָמַר רב יוסף שאמר בשם רב שהַמַּפְקִיר עבדו יצא לחירות, יתכן שרק במפקיר סובר רב כן אֲבָל בְּמַקְדִּישׁ עבדו לא היה אומר רב שיצא לחירות, כיון שיש להסתפק דִּלְמָא לְדִמֵּי קָאָמַר – אולי האדון שהקדיש את העבד התכוין שיהיה קדוש לדמיו.

אִיבַּעְיָא לְהוּ, האם מקדיש עבדו או מפקיר עבדו צָרִיךְ גֵּט שִׁחְרוּר כדי להתירו בבת ישראל, אוֹ לֹא צָרִיךְ. תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבִּין אָמַר רַב, אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה – בין המקדיש עבדו ובין המפקירו, יָצָא לְחֵירוּת וְצָרִיךְ גֵּט שִׁחְרוּר.

אָמַר רַבָּה, וּמוֹתְבִינַן אַשְׁמַעְתִּין – ויש להקשות על השמועה שאמרתי בשם רב שהמקדיש עבדו יצא לחירות, שהרי שנינו בברייתא, שהַמַּקְדִּישׁ נְכָסָיו – מי שאמר שנכסיו יהיו קדושים, וְהָיוּ בָּהֶן בנכסים, עֲבָדִים כנענים, אֵין הַגּוֹבְרִין רַשָּׁאִין לְהוֹצִיאָן לְחֵירוּת לא על ידי גט שחרור ולא על ידי כסף שקיבל מאחרים על מנת שלרבו לא יהיה רשות בכסף הזה. והטעם, שכיון שאין גופו של העבד קנוי להקדש אלא רק לדמיו, אין ההקדש יכול לשחררו אֲבָל הגוברים מוֹכְרִין אוֹתָן לַאֲחֵרִים, והכסף להקדש, וַאֲחֵרִים הללו שקנו את העבדים, יש להם בעלות על גוף העבד, ולכשירצו מוֹצִיאִין אוֹתָן לְחֵירוּת.

רַבִּי אוֹמֵר, אוֹמֵר אֲנִי, כשם שאחרים רשאים לקנות את העבד מהקדש ולהוציאו לחירות, אַף הוּא – העבד נוֹתֵן לגזבר דְּמֵי עַצְמוֹ, בכסף שקיבל מאדם אחר, שהקנה לו אותו בתנאי שלרבו לא יהיה רשות בו, ואומר לגזבר שברצונו לקנות את עצמו בכסף הזה וְיוֹצֵא לחירות, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמוֹכְרוֹ לוֹ – כאילו הגזבר מכר לעבד את עצמו. אבל לא יאמר העבד לגזבר שברצונו לפדות את עצמו בכסף הזה, שזה דרך שחרור, ואין הקדש יכול לשחררו לפי שאין הגוף שלו. הרי מפורש בברייתא שהמקדיש עבדו, קדוש הוא לדמיו ולא יצא לחירות. מתרצת הגמרא, מַתְנִיתָא קָא רָמֵית עֲלֵיהּ דְּרַב – אתה מקשה מברייתא על דברי רב, רַב תַּנָּא הוּא וּפְלִיג – רב נחשב לתנא ויכול הוא לחלוק על הברייתא.

תָּא שְׁמַע, שנינו בברייתא, נאמר בפסוק (ויקרא כז כט) אַךְ כָּל חֵרֶם וְגוֹ' אֲשֶׁר יַחֲרִים אִישׁ וגו' מִכֹּל אֲשֶׁר לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וגו' לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל'. אדם שאומר על חפץ 'הרי זה חרם', חלה קדושה על החפץ ואסור לו למוכרו או לפדות את קדושתו בדמים. אלא נותנו לכהן ויוצא לחולין כשמגיע ליד כהן. ודרשו חכמים את מה שנאמר 'מֵאָדָם', אֱלוּ עֲבָדָיו וְשִׁפְחוֹתָיו הַכְּנַעֲנִים, שאם הקדישם לבדק הבית חלה עליהם קדושת בדק הבית. ומפורש בברייתא שעבד שהוקדש אינו יוצא לחירות, וקשה על רבה בשיטת רב.

מתרצת הגמרא, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן דְּאָמַר לִדְמֵי – הברייתא עוסקת במי שפירש ואמר על עבדו הכנעני 'דמיו עלי להקדש', ובאופן זה בודאי שעליו לתת להקדש רק את דמי העבד אבל אם אמר על העבד עצמו שיהא להקדש, אפשר לומר שנתכוין שיצא לחירות. מקשה הגמרא, אִי הָכִי, אִידָךְ נַמִּי – גם את הברייתא של גוברים נעמיד באופן דְּאָמַר בפירוש לִדְמֵי ומדוע הוצרכו לתרץ שרב תנא ופליג. מתרצת הגמרא, אִי הָכִי, שבעליו של העבד אמר דמיו עלי, מדוע אמרה הברייתא שאֵין הַגּוֹבְרִים רַשָּׁאִין לְהוֹצִיאָן לְחֵירוּת, גּוֹבְרִים מַאי עֲבִידְתַּייהוּ – מה ענין הגוברים לעבד, הלא הוא לא הקדיש את העבד אלא רק אמר דמיו עלי. וְתוּ – ועוד, מדוע נאמר בברייתא 'אֲבָל מוֹכְרִין אוֹתָן לַאֲחֵרִים וַאֲחֵרִים מוֹצִיאִין אוֹתָן לְחֵירוּת', אֲחֵרִים מַאי עֲבִידְתַּייהוּ – מה ענין האחרים אצל העבד, הלא העבד לא הוקדש, רק בעליו אמר דמיו עלי. וְתוּ – ועוד נאמר בברייתא רַבִּי אוֹמֵר אוֹמֵר אֲנִי אַף הוּא נוֹתֵן דְּמֵי עַצְמוֹ וְיוֹצֵא מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמוֹכְרוֹ לוֹ, וְאִי לְדִמֵּי – ואם מדובר שאמר דמיו עלי, מַאי מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמוֹכְרוֹ לוֹ – איזה ענין של מכירה יש כאן הלא העבד לא הוקדש. ועל כרחך שבברייתא זו מדובר שהאדון הקדיש את העבד, ונאמר בברייתא שאינו יוצא לחירות, ולכן הוצרכנו לומר שרב תנא הוא ופליג.

הגמרא מקשה על רב מברייתא נוספת: תָּא שְׁמַע הַמַּקְדִּישׁ את עַבְדּוֹ הכנעני, עוֹשֶׂה העבד לפרנסתו וְאוֹכֵל את מעשה ידיו ואין הם נאסרים בהנאה, כיון שֶׁלֹּא הִקְדִּישׁ אֶלָּא דָּמָיו – שרבו התכוין רק להקדישו לדמיו, ולא חלה קדושה על גופו. וקשה על רב שאמר שיוצא לחירות.